

ULUSLARARASI SOSYAL ARAŞTIRMALAR DERGİSİ THE JOURNAL OF INTERNATIONAL SOCIAL RESEARCH

Cilt: 12 Sayı: 66 Ekim 2019
www.sosyalarastirmalar.com
Issn: 1307-9581

Volume: 12 Issue: 66 October 2019
www.sosyalarastirmalar.com
Issn: 1307-9581

Doi Number: <http://dx.doi.org/10.17719/jisr.2019.3651>

MAHALLE KÜLTÜRÜNÜN KENTLİLİK BİLİNCİ ÜZERİNE ETKİSİ: KARAMAN ÖRNEĞİ* INFLUENCE OF NEIGHBORHOOD CULTURE ON URBANISM CONCIOUSNESS: THE CASE OF KARAMAN

Hakan CANDAN**
Gülşah KAZAK***

Öz

Çalışmanın amacını, kentlerde yaşayan bireylerde kentlilik bilincinin oluşturulması için öncelikle mahalle kültürünün oluşturulması gerekli olduğu düşüncesi belirlemektedir. Bu amaçla çalışmada mahalle kültürünün kentlilik bilinci oluşması üzerine etkileri araştırılmaktadır. Aynı zamanda modern mahalle ile geleneksel mahalleler arasında mahalle kültürü oluşması açısından fark olup olmadığı da çalışmada analiz edilmektedir. Nicel araştırma tekniklerinden olan anket yöntemi ile yapılan çalışma Karaman ilinin 5 ayrı mahallesinde yaşamakta olan bireyler üzerinde gerçekleştirilmiştir. Kolayda örnekleme yöntemiyle 146 mahalle sakininden anket tekniği ile toplanan verilerin keşfedici ve doğrulayıcı faktör analizi, MANOVA ve Kanonik Korelasyon yöntemleri aracılığıyla analiz edilmesi sonucunda; mahalle kültürü ile kentlilik bilinci arasında pozitif yönde (%48) orta düzeyli bir ilişkinin olduğu, kentlilik bilinci değişkeninin toplam varyansının %14'ünün mahalle kültürü değişkeni tarafından açıklandığı belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kent, Kentlilik Bilinci, Mahalle, Mahalle Kültürü, Karaman.

Abstract

The purpose of this study, In order to awareness of creating urban in individuals living in cities, it is necessary to establish the neighborhood culture. For this purpose, the effects of neighborhood culture on the awareness of creating urban are investigated. At the same time, the difference between the modern neighborhood and traditional neighborhoods in terms of the formation of neighborhood culture is analyzed in the study. The study was carried out with the survey method, which is one of the quantitative research techniques, on individuals living in 5 different districts of Karaman province. As a result of analyzing the data collected from 146 inhabitants by easy sampling method by survey technique; It is determined that there is a positive (48%) moderate relationship between neighborhood culture and awareness. Results showed that there was a moderate and positive relationship (%48) between neighborhood culture and urban awareness. Variables of neighborhood culture explained 14 % variance from total variance of variables of urban awareness. In this study, urban awareness and neighborhood culture among neighborhoods were evaluated according to demographic information. The hypotheses of the study were evaluated using Exploratory and Confirmatory Factor Analysis, MANOVA and Canonical Correlation methods.

Keywords: City, Urban Awareness, Neighborhood, Neighborhood Culture, Karaman.

Giriş

Kent birbirinden farklı toplulukların bir arada uyum içerisinde yaşadıkları mekânlardır. Tıpkı bir yapbozun parçası gibi kentlerde kendi içlerinde mahallelere bölünmüş olup, birbirinden farklı topluluklar, kümeler halinde bu mahallerde yaşayarak kent bütünü oluşturulmaktadır. Toplulukların birbirleri içerisinde uyumlu yaşayabilmeleri birtakım kural ve esasların da uygulanmasını zorunlu kılmakta olup, doğru örgütlenme ile oluşan problemlere çözümler aranmakta olan kentlerde, aynı zamanda bir arada

* Bu makale, Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi SBE Kamu Yönetimi ABD' de Gülşah Kazak tarafından Doç. Dr. Hakan CANDAN danışmanlığında hazırlanan aynı isimli yüksek lisans tezinden türetilerek hazırlanmıştır.

**Doç. Dr., Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, İİBF, Kamu Yönetimi Bölümü. hakancandan@kmu.edu.tr

* Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, İİBF, Kamu Yönetimi Bölümü. gulsahyelboga@kmu.edu.tr

yaşamının sosyolojik ve psikolojik kuralları da bulunmaktadır. Nasıl ki kendi evimizde yaşarken mutlu olup, yuva mantığı ile sahiplenerek yaşamımıza devam ediyorsak, yaşadığımız kente karşı aynı hissi göstermemiz kent yaşamının sosyolojik ve psikolojik kurallarını içinde barındırmaktadır.

Bu açıdan değerlendirdiğimizde aidiyet kavramı çok daha önemli olmaktadır. Çünkü birey kendine ait olanı sever, kendini mutlu hissettiği yerde olmak ister ve mutlu olan birey içerisinde bulunduğu yeri ve zamanı da güzelleştirmektedir. Kentlerde yaşayan bireylerin mutlu olması ve kendilerini yaşadıkları mekâna ait hissetmeleri için kentlilik bilincinin oluşturulması gerekmektedir. Kentlilik bilincinin oluşması ise ilk olarak bireyin asıl yaşadığı alan olan mahallelerde başlamaktadır. Birey önce oturduğu evi benimser, sonra yaşadığı mahalle ve birlikte olduğu insanlara karşı sorumluluk duygusunu geliştirir. Bu bakımdan doğru kurulan komşuluk ilişkileri, mahallelerde oluşturulan sosyal ilişkiler ve toplumsal bağlar kişinin algısını olumlu yönde etkileyerek, bulunduğu yeri ve çevresini sahiplenmesini sağlayacaktır.

İşte kentlerde oluşturulacak olan kentlilik bilinci, bireyin kente olan bağlılığını, sahiplenmesini arttıracak ve bu bilince sahip bireyler; kente kültürel, sosyal, ekonomik ve daha birçok farklı alanlarda katkı sağlayarak, buldukları kentin daha hızlı gelişmesini, ilerlemesini ve bunlarla birlikte daha yaşanabilir bir mekân olmasını sağlayacaklardır.

Fakat kentlilik bilincinin oluşturulması için öncelikle bireyin daimi yaşadığı mekânlar olan mahallelere gitmek gerekmektedir. Çünkü insanlar mahallelerde yaşamakta ve tüm ilişkilerini kendi mahallelerinde kurmaktadır. Bu doğrultuda kentlilik bilinci oluşturulmasının temelini, öncelikle mahalle kültürünün oluşturularak atılması gerekmektedir.

Çalışmaya bireylerde mahalle kültürünün kentlilik bilinci oluşturulmasını olumlu yönde etkilediği varsayımı ile başlanmış olup, Karaman ilinde mahalle kültürü ve kentlilik bilinci üzerine ayrı ayrı değerlendirme yapılarak analiz edilmeye çalışılmıştır.

1. Kentlilik Bilinci ve Mahalle Kültürü Kavramlarının Değerlendirilmesi

Kent/şehir kelimesinin kökü Farsça "şehir" kelimesinden gelmekte olup, kelimenin sözlükteki anlamı "Nüfusun çoğu ticaret, sanayi, hizmet veya yönetimle ilgili işlerle uğraşan, genellikle tarımsal etkinliklerin olmadığı yerleşim alanı, kent, site" olarak ifade edilmektedir (www.tdk.gov.tr, 08.08.2016).

Laborit'e göre "kent bir insan ürünüdür" ve insanların yaşamını sürdürmesi açısından oluşturulan, iletişim araçlarının yardımıyla bilgilerin yayılmasını sağlayan ve toplumsal yapının sürdürülmesi için gerekli gereksinimlere cevap vermeyi amaçlayan bir araçtır. Kentleri kullanacak insan yoksa kentlerde yoktur (Laborit, 1990, 21-26). Weber (2003, 86-87) kentte mutlaka pazar yeri olması gerekliliğini vurgulayarak, kentin bir pazar yeri olduğu olgusunu ortaya koymaktadır. Weber'e göre kentler "parasal kazanım yoluyla kölelikten özgürlüğe yükselmenin" mümkün olduğu yerleşim yerleri olmakla birlikte insanların özgürlük alanlarıdır (Weber, 2003, 119-123).

"Kent, tarihin farklı dönemlerine ait fiziksel, sosyal ve kültürel katmanların üst üste kurulması sonucu oluşan fiziksel, mekânsal ve sosyal bir ortamdır". Yapılan bu tanım ile kent sadece belir bir nüfusun üzerinde toplulukların bir arada yaşadığı fiziksel bir mekân olmanın yanında, toplumun sosyal, kültürel ve ekonomik değerlerini de içerisine alan değerler bütünü olarak verilmektedir (Biol, 2008, 28).

Kentler içerisinde yaşayan toplumun temel yapısı ile ilişkilidir ve kendisini oluşturan toplulukların özelliklerini barındırmaktadır. Kentlerin ortaya çıkması karmaşık bir temele sahip olmakla beraber, birden fazla değişkenin bir birleri ile etkileşimi de sürece dâhil edilip kavramsal bir bakış açısı altında değerlendirilmelidir. Geçmişten günümüze kentlerin var olmasının temelini ekonomik, dini ve sosyal süreçler oluşturmaktadır.

Ülkemiz açısından değerlendirdiğimizde Türklerin Orta Asya'dan göç ederek Anadolu'ya yerleşmesi ve aynı zamanda İslamiyet dinini kabul etmeleri ile yeni bir devlet örgütlenmesi oluşturulmuş ve bu süreçte kentlerin oluşumunda, şekillenmesinde ve toplumsal değişimde de İslam dinin gereklerine göre hareket edilmiştir. Tipik bir İslam kenti görüntüsü ile ele aldığımızda Lapidus, İslam toplumlarında kentleri "İmparatorluk veya devlet örgütü, toplumun mezhepler arasında örgütlenmesi, esnaf-ahi örgütleri (loncalar), mahalleler (sosyo-ekonomik ve dinsel açıdan homojen özellik gösteren komşuluk birimleri)" bileşenlerini içeren örgütler olarak değerlendirmektedir (Alver, 2013, 35). Kökenleri Osmanlı Devleti'ne

¹ Bu makale, Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi SBE Kamu Yönetimi ABD'de Gülşah Kazak tarafından Doç. Dr. Hakan CANDAN danışmanlığında hazırlanan aynı isimli yüksek lisans tezinden türetilerek hazırlanmıştır.

**Doç.Dr.Hakan CANDAN, Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, İİBF, Kamu Yönetimi Bölümü. hakancandan@kmu.edu.tr

*Gülşah KAZAK, Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, İİBF, Kamu Yönetimi Bölümü. gulsahyelboga@kmu.edu.tr

dayanan ülkemizde kentlerin yönetimi de dahil, yönetim kurumları Selçuklu Devleti'nin devamı olarak nitelendirilebilmektedir. İslam dinin özellikleri Anadolu'da Osmanlı Devleti kurulduktan sonra oluşan kentlerde etkisini göstererek günümüze kadar gelmektedir.

Osmanlı kentlerinin şekillenmesinin temelinde yer alan fiziki bileşenler “cami, çarşı, bedesten ve mahalle” olmaktadır. Osmanlı Devleti'nde ticaretin öneminin büyük olması sebebiyle kent merkezleri çarşıdan oluşmakta olup, ikametgâh alanları ile ticaret merkezleri birbirlerinden farklı yerlere konumlandırılmaktadır. Burada en önemli öge kentlerin mahalleler üzerine kurulan bir yerleşim düzenine sahip olmasıdır. Mahalle yerleşkesi toplumun ihtiyaçlarına göre şekil almaktadır (Solak, 2014, 77-79).

Cumhuriyet rejimine geçişle Osmanlı Devleti döneminde oluşturulan kentlerin düzeni, devraldığımız mirasın üzerine eklemeler ve değiştirmeler yapılarak ilerleme kaydedilmiştir. Sanayinin gelişmesi ve cumhuriyet rejimine geçilmesi ile birlikte Cumhuriyet yöneticileri tarafından Türkiye'nin özellikle kentsel biçimlendirmede modernleşme süreci de başlamıştır. Kentler yine mahalleler üzerine kurulu bir sistem olmasının yanında, hızlı nüfus artışı mahallelerin konut yapısını değiştirmiştir. O dönemden günümüze kadar devam etmekte olan anlayış ile mahalleler artık içerisinde kurulan konutlara göre şekil almaya başlamıştır. Nüfusun bu denli hızlı artışı kentlerin ve mahallelerin toplumsal bazda heterojen bir yapıya sahip olmasına yol açmaktadır. Bu durum literatürde kentleşme kavramı ile tanımlanmaktadır.

Kentleşme kavramı, iktisadi bir gelişim olmakla birlikte sosyal gelişimi de içerisine alarak, kentlerde demografik olarak yoğunluğun, heterojenliğin artması ve kent sayılarının artarak kentlerin büyümesi olarak değerlendirilmektedir (Kentleşme Şurası, 2009, 16). Bir diğer tanımlamada ise “kentleşme, sanayileşmenin iş gücünü çekmesi ve tarımsal üretimin de fazla nüfusu itmesi sonucu, nüfusun kırsal alandan kent merkezlerine doğru akmasıdır” (Yetim, 2014, 74).

Eleştirel bir gözle bakılacak olursa kentleşme aynı zamanda kent ve kır bütünlüğünü bozmakta olup, kentlerde yaşayan bireylerde kimlik kargaşası oluşturmakta, bireylerin kimlikleri bozulmakta, insanların sahip oldukları geleneklerin, insanlar arasındaki iletişimin, yardımlaşmanın, doğayla iç içe olmanın bitirildiği, yani kentin toplumsal yapısını tehdit eden bir unsur olarak da ifade edilmektedir (Bookchin, 1999, 31).

Kentleşme ile oluşan bu kimlik kargaşası içerisinde değerlendirilmesi gereken bir diğer kavram da kentleşme kavramı olmaktadır. Kentleşme, kente göç eden bireylerin kentlerde oluşmak durumunda olan kent kültürünü ve değerlerini benimseyerek kendi değer yargılarında değişiklikler meydana getirmesi, toplumsal değişime uyum sağlaması, kent yaşamına uygun insan ilişkilerini geliştirerek kentin bir ögesi olma sürecini kapsamaktadır. Bal (2006) kentleşme tanımlamasında “kentli insan davranışlarının bireyde, ailede ve diğer sosyal gruplarda gelişmesi süreçlerini anlatan bir olgu” olduğunu ve kentleşmenin “kentli insanlara özgü davranış” olarak vermektedir.

Kentleşmenin kentlerde oluşabilmesi için her kentin kendi doğasına uygun kent kültürünün oluşturulması önem arz etmektedir. Kentlerin kendi tarihi geçmişleri ile var olan değerlere ilave olarak kentlere yerleşen farklı kültürlerden insanların kendi kültürlerini de bu kente aktarıp bu kültürün geleceğe taşınması için, kentlerin gerekli ekonomik yeterliliğini kazanması ve bu değerleri geliştirmesi, aynı zamanda koruması kentlilik bilincinin oluşması gerekmektedir (Aslanoğlu, 2000).

Kentlilik bilincinin oluşmasındaki birincil şartlardan birisi bireyin yaşadığı kent ile güçlü bir bağ kurabilmesi ve kendisini yaşadığı kentin bir parçası hissedebilmesidir. Fakat yoğun göç alan kentlerin içerisinde meydana gelen sosyal ve ekonomik değişimlerden dolayı kentlerde farklı sosyal sınıfların arasında fiziksel, toplumsal ve kültürel sınır oluşmuş olup, kentlilerin birbirleri ile doğal bağlar kuramaması, kent kültürünün benimsenmesini ve oluşumunu engellemiştir. Kent kültürünün oluşmamasının doğal sonucu olarak da kentlilik bilinci gelişmemektedir (Biral, 2008, 28-29).

Bireyin hangi kentte doğmuş olmasından çok, bireyin hangi kente kendini ait hissetmesi kentlilik bilincinin bireysel çaba ile kazanıldığını göstermektedir. Yani birey farklı kentte doğmuş olsa bile yaşadığı kentte çevre ve konum elde etmesi, kendini kentin bir parçası hissetmesi, yaşadıkları kentin kültürünü benimsemesi ve o kentin sorunlarına çözüm üretme çabasını göstermesi, yaşadığı kentte bütünsel olarak kentli birey haline gelebilmektedir (Keskin vd., 2015, 39). Çağdaş yerel yönetim anlayışına sahip kentler için bireyin yaşadığı kente sahip çıkması, kentini değerleri ile birlikte koruması için kentlilik bilinci oluşturmak büyük önem taşımaktadır.

Kentlilik bilincinin oluşturulabilmesi için öncelikle bir kent kimliği oluşturulmalı ve kentte yaşayan bireyler bu kent kimliğine sahip olmalıdırlar. Bir diğer gösterge ise aidiyet kavramıdır. *Aidiyet* kavramı sahiplenme duygusudur, yani kentsel aidiyet bireyin yaşadığı kenti benimsemesi, sevmesi, sahiplenmesi ve

kendini yaşadığı kente ait hissetmesidir. Birey kente aidiyet duygusunu benimseyebilirse kentlilik bilinci çok daha kolay bir şekilde oluşturulabilecektir.

Kentlilik bilincinin oluşmasını etkileyen faktörler bulunmaktadır. Bunlar; bireysel faktörler (yaş, cinsiyet, meslek gibi), sosyal faktörler (sosyal faaliyetler, rekreasyon gibi), ekonomik faktörler (gelir grupları) ve fiziki faktörler (Acungil, 2012, 45) olarak sayılabilmektedir. Bu faktörler yapılan araştırmalara göre arttırılabilir. Sayılan tüm bu unsurlar bireylerde kentlilik bilinci oluşmasında önemli rol oynamaktadır.

Bireyin yaşadığı mekânın estetikliği, yaşadığı mahalle, sokak, konut, yani bireyin vaktini değerlendirdiği yaşam alanları kentlilik bilincinin oluşturulmasında günümüzde çok daha büyük önem kazanmaktadır (Karadağ ve Koçman, 2009, 201-202).

Mahalle bireyin kent içerisinde en çok zamanını değerlendirdiği, ihtiyaçlarının büyük çoğunluğunu giderdiği mekânlar olmaktadır. Osmanlı'dan günümüze miras kalan mahalle, günümüzde yerleşim düzeninde değişiklik gösterse de özünü hala kaybetmeyen, değerlerini koruyan kentlerin mihenk taşı olarak varlığını sürdürmektedir. Mahalle kendi içerisinde bireylerin birbirlerine aktardıkları kültür ile kentlerde oluşan kent kültürüne katkı sağlamaktadır. Bireyin kendisi ile ilk baş başa kaldığı, komşuluk ilişkileri kurduğu, kentleri ilk tanımaya başladığı bu yerleşim alanları kentlilik bilinci kavramının da ilk adımlarının atıldığı alanlar olarak değerlendirilebilmektedir.

"Mahallenin temeli, mekân ve insandır; mekân ve insanın/hayatının bütünleşmesidir". Bu durumda mahalle fiziksel sınırların çizildiği idari bir birim olmakla beraber, insan eliyle biçimlenen belli kültürel değerleri, inançları içerisinde barındıran mekânlar olarak tanımlanabilmektedir. Mahalle, mekânın insan eli ile şekil alması, o mekâna yaşana bilirlilik katması ile işlevsellik olarak bir kimlik oluşturmasıdır (Alver, 2010, 118-119).

Türk-İslam kentlerinde mahalle kavramı içerisinde gettolaşmaya yer yoktur. İslam dininin hakim olduğu ülkemizde de mahalle kavramı incelendiğinde mahalle; aynı sınıftan olmayan birbirinden farklı bireylerin bir araya gelip, aidiyet duygusuyla kimlik oluşturdukları kente ait bir bölümdür (Bergen, 2010, 144-145). Mahalle kavramını üç temel işlevsellik üzerine inceleyecek olursak bunlar yerleşim birimi olarak mahalle, sosyal ve işlevsel bir birim olarak mahalle ve komşuluk birimi olarak mahalle nitelendirilmesi yapılabilir. Kavramsal tanımlarda incelendiğinde mahalle bu üç faktör üzerinden kurgulandığı gözlemlenmektedir.

Mahalle sadece coğrafi sınırları olan mekânlar olmaktan ziyade, mahalle de yaşayan bireylerin sahip olduğu değerleri, inançları, kültürleri, hayat tarzları, örf ve adetleri mahalleye aktardıkları sosyal yapılarıdır. Mahalle insanların karşılıklı kurdukları iletişim ile mahalleye özgü kültür oluşmasını sağlayan, inanç, kültür, değerler, hayat tarzı gibi insanların tüm özelliklerini birbirlerine aktardıkları ikamet alanlarıdır.

Bu açıdan değerlendirildiğinde mahalle, insan ile var olan "yaşam alanıdır". Kentin vazgeçilmez temel yapı taşı olan mahalleler insanların sosyalleştiği alanlardır. Bunun en temel sebebi olarak farklı kültürlerle sahip bireylerin topluluk halinde birbirleri ile ilişki içerisinde olmaları gösterilebilir. Dolayısıyla mahalle "toplumsal ve kültürel birimdir" ve bundan dolayı "sosyo-kültürel bir alandır". Birbirleri ile iç içe yaşamak durumunda olan farklı kültürel ve toplumsal özelliklere sahip bireylerin aralarında kurdukları çok yönlü ilişkiler, mahallenin sosyal bir nitelik kazanmasına sebep olabilmektedir (Alver, 2010, 130-131). Mahallede oluşturulan bu sosyal alanlar içerisindeki en önemli öge ise komşuluk ilişkileri olmaktadır. İnsanın toplumsal bir varlık olması için mahallelerde kurulan iletişim komşular ile oluşturulmaktadır.

Komşuluk ilişkileri ile şekillenen bu alanlarda yaşayan bireylerin her biri mahalleye yeni bir kimlik kazandırmakta ve mahallenin kendi kültürünü oluşturmaktadır. Alver mahalle kültürünün mahallede ki gündelik hayat içerisinde bulunmaktadır. Mahalle bir mekân olmanın dışında kültürel bir birimdir. Her mahallenin kendi yaşam tarzı, o mahallenin kültürünü oluşturmakta, bu kültürün var olmasını sağlayan da mahalle sakinlerinin yaşamını sürdürme biçimleridir. Mahallede yaşayan bireylerin örfleri, adetleri, töreleri gibi birçok etken mahalle kültürünün oluşmasındaki en önemli etmenlerdendir. Her mahallenin kendine özgü kültürü olmasına karşın mahalleler dışa açık bir yön sergileyerek kültür alışverişine açık ve kent kültürünün etkisini üzerinde bulunduran alanlardır. Farklı yaşam tarzlarının temsil edildiği mahalleler, farklı kültürlerin iç içe geçmesiyle anlam kazanmaktadır (Alver, 2013, 143-146).

"Mahalle, parçası olduğu kentin 'çeşitlilik', 'çoğulluk', 'heterojenlik' niteliklerini aynen bünyesinde barındıran, öte yandan sakinlerinin niteliklerini, kimliklerini yansıtan bir birimdir" (Altun, 2010, 219). Mahallede yaşayan bireylerin mahalleye aşıladıkları bir kimlik bulunmakta ve bu kimlik ayrıca mahalle sakinleri için bir referans kaynağı olabilmektedir. İnsanlar çoğu kez oturdukları mahalleye göre adlandırılmaktadır. Ayrıca mahallede var olan bu kimlik, kişinin yetişmesinde önemli bir rol

üstlenmektedir. Aile, okul, arkadaş çevresi gibi mahalle içerisinde yer alan birçok faktör kişiliğin şekillenmesinde önemli rol oynamaktadır (Alver, 2013, 46-49).

Tıpkı kent kimliğinin oluşmasında aidiyet kavramı ne kadar önemli ise mahalle kimliğinin oluşabilmesi için de aidiyet kavramı önem taşımaktadır. Bu aidiyet duygusu ile kazandırılan mahalleli olma, yaşadığı mahalleyi benimseme noktasında komşuluk kavramı azımsanmayacak kadar önemli yer tutmaktadır. Komşuluğun birbirleriyle işbirliği ve etkileşim içerisinde bulunan bireylerin oluşturduğu yerel toplumlar olması dolayısıyla, bu toplumlar yaşadıkları mahalle için çaba göstermektedirler. Mahallede yaşayan bireylerin kendi huzurları, güvenlikleri, mutlulukları için mahallede yaşayan diğer bireylerle, yani komşularıyla birlikte, evlerinin ve komşuluk ilişkilerinin alt yapısını oluşturmada gönüllü çalışmaktadırlar. Komşuluk kavramının oturduğu mahallelerde yerel halk, birbirine yardım etmekte, karar alma işlevlerinin birlikte yapmaktadır. Toplumun bu katılım ilişkilerini mahallesinde kurabilmesi "mahallelik ruhunun" oluşmasında, bu bilincin oluşması da kentlilik bilincinin yaratılmasında katkı sağlayan önemli bir etmen olarak karşımıza çıkmaktadır (Geray, 1995, 28-29).

Literatürde benzer ya da farklı sonuçlar elde eden çalışmalar bulunmaktadır. Acungil (2012)'nin yapmış olduğu çalışmaya göre, başka şehirde doğan katılımcıların, buldukları yerde doğmayan katılımcılara göre kente aidiyet ve kente bağlılıklarının düşük olduğu görülmüştür. Özkiraz, Arslanel, ve Acungil (2013)'in yapmış oldukları çalışmanın bulguları ile bu çalışmanın bulgularının benzerlik gösterdiğini söylemek mümkündür. Özkiraz ve arkadaşlarının (2013) elde ettikleri sonuca göre, yaşadıkları ilin dışında başka bir kentte doğan bireylerde kentlilik bilinci oluşmasının zorlaştığı, bu bireylerin büyük bir kısmının kendilerini buldukları kente ait hissetmedikleri sonucuna varmışlardır. Doğum yerinin kentlilik bilinci üzerine etkisinin olduğu bulgusu, araştırmamızın bulgularını destekler niteliktedir. Mutlu ve Özaydın (2011)'in Samsun ilinde yapmış oldukları kentlilik bilinci projesi sonuçlarına göre, kentlilik bilincinin gelir düzeyine göre farklılık gösterdiğini içeren varsayım kabul edilmektedir. Gelir düzeyi yükseldikçe bireylerin kentlilik bilinci artmaktadır. Kırıkkale ilinde kentlilik bilinci üzerine yapılan farklı bir çalışmada da göç olgusu irdelenmiş ve kentin hem çok göç alması hem de çok göç vermesi dolayısı ile kentlilik bilincinin gelişmediği, kente karşı aidiyet sorunu olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Şahin, Anık, 2016, 170).

Ürküt (1998)'ün İstanbul ilinde belirlediği mahalleler üzerinde yapmış olduğu çalışmada toplu konutların oluşturduğu yerleşim alanlarında sosyal ağın yüksek, komşuluk ilişkileri ve toplumsal duyarlılığın düşük, geleneksel mahalle yapısına uygun yerleşim alanlarında ise komşuluk ilişkileri ve toplumsal duyarlılık yüksek, sosyal ağ düşük çıkmıştır. Önceki araştırma sonuçlarına göre toplu konut bölgelerinde oturan mahalle sakinlerinin komşuluk ilişkilerinin yüksek düzeyde olmadığı, ancak bu araştırma sonuçlarında ise tersine yüksek düzeyde bir komşuluk ilişkisinin var olduğu bulunmuştur. Ayrıca aynı çalışmada eğitim ve gelir seviyesi yüksek bireylerin oluşturduğu alanlarda sosyal ağın daha gelişmiş olduğu sonucuna varılmıştır.

Kılıç ve Hardal (2014, 8) tarafından İstanbul Gaziosmanpaşa Sarıgöl mahallesinde yapılan çalışma neticesinde modern mahalle kavramına uyan çok katlı bina ya da sitelerden oluşan mahallelerin kurulması geleneksel mahallede yaşamaya alışık olan bireyler için uygun olmadığı görüşünü ortaya koymaktadır. Yüksek ve çok katlı konutların aيداتlarının fazla olması ve komşuluk ilişkilerinin müstakil evlerde olduğundan farklı olarak değişmesi ve yine çok katlı konutlarda özel yaşamın olmadığı yönünde düşünceler çalışma neticesinde geliştirilmiştir.

2. Mahalle Kültürünün Kentlilik Bilinci Oluşmasına Etkisini Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma

2.1. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Kentlerde kentlilik bilincinin oluşturulmasında her bir parçanın ayrı önemi olmaktadır. Bu parçaları oluşturan mahallelerde yaşayan bireylerde ne kadar çok mahalle kültürü ve yaşadıkları mekâna aidiyet varsa, kentlilik bilincini oluşturmak da bir o kadar kolay olabilmektedir. Bu düşünce ile çalışmanın amacını, kentlilik bilinci oluşturulmasında mahallenin, mahalle yaşamının ve mahalle kültürünün öneminin araştırılması ve dikey yerleşim düzeni ile oluşturulan yeni yerleşim yerleri olan TOKİ mahalleleri ile geleneksel mahallelerde yaşayan bireylerde mahalle kültürü oluşmasında farklılığın araştırılmasıdır.

2.2. Araştırmanın Sorusu ve Hipotezleri

Çalışmanın temel araştırma sorusu; "Mahalle kültürünün, kentlilik bilincinin oluşumunda etkisi var mıdır?", şeklindedir. Bu etkinin yönü ve gücü de araştırmanın kapsamında yer almaktadır. Buna göre aşağıdaki hipotezler test edilecektir;

Hipotez 1: Kentlilik Bilinci düzeyi açısından mahalleler arasında fark vardır.

Hipotez 2: Mahalle Kültürü açısından mahalleler arasında fark vardır.

Hipotez 3: Mahalle Kültürünün Kentlilik Bilinci oluşması üzerinde etkisi vardır.

2.3. Araştırmanın Evreni, Örneklem Grubu ve Yöntemi

Karaman kentinin örnek alan olarak seçildiği çalışma da örneklem grubunu Karaman'da yer alan geleneksel mahalle sakinleri ile yeni oluşturulan modern mahalle sakinleri oluşturmaktadır. Geleneksel mahalle örneği için Karaman'ın ilk kurulan mahallelerinden olan Topucak Mahallesi, Hisar Mahallesi ve Çeltik Mahallesi ve modern mahalle olarak da yakın dönemdeki toplu konut alanında yer alan Elma Şehir ve Başak Şehir Mahallesi belirlenmiştir. Bu belirlenen 5 mahallenin tümünde kolayda örnekleme yöntemi ile alan çalışması yapılmıştır. Kolayda örnekleme tekniğini kullanan araştırmacı, yapmış olduğu çalışmada ihtiyaç duyduğu büyüklükteki örneklem grubuna ulaşmaya çalışmaktadır. Bu örnekleme tekniği ile diğer tekniklere nazaran daha kolay, ucuz ve hızlı veri elde edilebilmektedir (Gürbüz ve Şahin, 2016, 134). Yapılan araştırmada örneklem sayısı 146 kişi ile sınırlandırılmıştır. Hair, J.F., ve ark. (1979) yapmış oldukları örneklem çalışmasına göre, yapılan anketin içerisinde yer alan soru sayısının 5 katına kadar örneklem sayısı oluşturulabilmektedir ($N/p \geq 5$, $16 \times 5 = 80 < 146$).

Tablo 1'de katılımcıların demografik bilgileri ve sosyo-ekonomik yapılarını anlatabilecek temel özellikler özetlenmiştir. Katılımcıların demografik ve sosyo-ekonomik yapılarına ilişkin sorulara verdikleri yanıtların frekans dağılımları incelendiğinde ; %44,5'inin erkek, %55,5'inin ise kadın, %74,4'ünün evli olduğu izlenmektedir. Katılımcıların %54,8' kendi evinde oturmakta, genelde lise ve üniversite mezunu oldukları ve yaş dağılımlarına bakıldığında, büyük bir kısmının 25-44 yaş aralığı düzeyindeki bireylerden oluştuğu görülmektedir. Katılımcıların aylık gelirleri incelendiğinde büyük bir kısmının gelir düzeyi 1001 TL ve 4000 TL arasında değişmektedir. Katılımcıların % 44,5'i Karaman doğumludur. En yüksek oranda konut tipi %49,3 oranla apartman olup, katılımcıların %45,2'si 20 yıl'dan fazla süredir Karaman'da yaşadıkları görülmektedir.

Tablo 1 : Demografik Bilgiler

Cinsiyet	Kadın	.5	Ailedeki kişi sayısı	.00	.7
	Erkek	4.5		1-2 kişi	21.2
Yaş	.00	.4	3-4 kişi	50.7	
	18-24	13.7	5-6 kişi	26.7	
	25-34	30.1	7-8 kişi	.7	
	35-44	30.8	okur-yazar değil	.7	
	45-54	11.6	sadece okur-yazar	2.7	
	55-64	10.3	ilkokul	20.5	
	65-üzeri	2.1	ortaokul	11.6	
Aylık gelir durumu	.00	4.8	lise	24.7	
	500'den az	7.5	üniversite	34.9	
	501-1000 tl arası	11.6	lisansüstü	4.9	
	1001-2000 tl arası	32.9	esnaf-tüccar	6.8	
	2001-4000 tl arası	35.6	memur	20.5	
	4001-10000 tl arası	6.2	işçi	20.5	
Konut Durumu	10000 tl'den daha fazla	.7	serbest meslek	2.7	
	.00	.7	ev hanımı	23.3	
	kendi evim	54.8	işsiz	2.1	
	kira	37.0	emekli	7.5	
Konut Tipi	Tanıdığımın evi	7.5	öğrenci	10.3	
	.00	.7	diğer	6.2	
	gecekondu	.7	karaman	44.5	
	apartman	49.3	karaman ilçe\köyü	24.0	
	toplu konut	34.9	diğer	31.5	
İkamet süresi	müstakil	14.4	00	7	
	1 yıldan az	2.7	evli	77.4	
	1-5 yıl arası	25.3	bekar	21.9	
	6-10 yıl arası	5.5			
	11-15 yıl arası	10.3			
	16-20 yıl arası	11.0			
20 yıl ve üzeri	45.2				

Mahalle kültürü ve kentlilik bilinci içerisinde birçok etmeni barındıran soyut kavramlardır. Mahalle kültürü ve kentlilik bilinci bileşenlerinin ayrı ayrı incelenip ortaya konularak birbirleri üzerindeki etkilerini ortaya çıkarmanın amaçlandığı çalışmada, pek çok istatistik yöntemi kullanılmıştır. Çalışmanın ampirik bir düzleme oturtulması ve varsayımların analiz edilebilmesi için anket çalışması yapılmıştır. Anket tekniğinin

kullanımdan sonraki aşamada çıkan sonuçlar SPSS v.23.0 programına işlenmiş ve değerlendirilmiştir. Veriler keşfedici faktör analizi, MANOVA ve kanonikal korelasyon teknikleri yardımı ile değerlendirilmiştir. Verilerin doğruluğunun kanıtlanabilmesi adına bir diğer faktör analizi türü olan doğrulayıcı faktör analizi tekniği kullanılmıştır. Doğrulayıcı faktör analizinin yapılabilmesi için AMOS 23.0 programından yararlanılmıştır.

Araştırmaya katılan kişilerin mahalle kültürü ve kentlilik bilinci ile ilgili düşüncelerini saptamak ve bu düşüncelerden yararlanarak mahalle kültürünün kentlilik bilinci üzerindeki etkisini saptamak amacıyla anket formu oluşturulmuştur. Çalışmada yararlandığımız anket formu üç kısımdan oluşmaktadır. Anket formunun birinci kısmında araştırmaya katılan mahalle sakinlerinin demografik özellikleri ile bu bireylerin bazı nitelikleri hakkındaki sorulara yer verilmektedir. Araştırmanın İkinci ve üçüncü bölümlerinde mahallelerde yaşayan bireylerin mahalle kültürünün oluşmasına ilişkin, bireylerin algılarını belirlemek ve kentlilik bilincinin oluşmasına ilişkin, algılarını belirlemek üzere 5'li likert ölçeği araştırmacı tarafından geliştirilmiştir.

Faktör analizi bir birleri ile ilişkili olan çok sayıdaki değişkenin bir araya getirilerek, birkaç temel değişkenle ifade edilebilirliğini incelemek amaçlı yapılmaktadır. Faktör analizi bir başka söylemle çok sayıdaki değişkenin birbirleri arasında oluşan ilişkilere dayanarak ortaya çıkan verilerin daha anlamlı ifade edilmesine ve bu ifadelerin özet halinde sunulmasına olanak veren bir analiz türüdür (Karagöz ve Kösterelioğlu, 2008,84).

Sosyal bilimlerde araştırmalarında bilinen iki temel analiz türü bulunmaktadır. Bunlardan biri Keşfedici Faktör Analizi ve Doğrulayıcı Faktör Analizidir. Keşfedici faktör analizi ölçeğin geliştirme çalışmalarının ilk aşamasında yapılırken, doğrulayıcı faktör analizi daha önce yapılmış çalışmalardan alınan verilerin ölçeğinin doğruluğunu teyit etmek için kullanılmaktadır (Gürbüz ve Şahin, 2016, 309-310).

Faktör analizinde korelasyon matrisi incelenmiş, KMO ve Barlett Testlerine bakılmıştır. Örneklem grubundan elde edilen verilerin keşfedici faktör analizine uygun olup olmadığını Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ve Barlett testi açıklamaktadır (Kaya, 2013, 180). Keşfedici faktör analizinde örneklem grubundan alınan veri setinin faktör analizi açısından uygun olabilmesi için Kaiser-Meyer Olkin Measure of Sampling Adequacy (KMO) katsayısının 0,60 ve üstünde olması istenmektedir. $KMO > 0.6$ ve Bartlett $sig < 0.05$ olmalıdır (Gürbüz ve Şahin 2016, 311). Sonuçların istenen değerlere yakın aralıklarda çıkması faktör analizi için anlamlı olduğunu ifade etmektedir.

Maddelerin arasındaki ilişkiyi ortaya çıkarabilecek faktör sayısının belirlenebilmesi için yamaç birikinti (Scree Plot) grafiği, özdeğer ve varyans yüzdelerinden yararlanılmıştır. Büyüköztürk (2002, 479) "grafik, faktörlerin öz değerleriyle eşleştirilmesi sonucunda bulunan noktaların birleştirilmesiyle elde edilir. Grafikte yüksek ivmeli, hızlı düşüşlerin yaşandığı faktör, önemli faktör sayısını verir. Yatay çizgiler faktörlerin getirdikleri ek varyansların katkılarının birbirine yakın olduğunu gösterir" ifadesi ile yamaç grafiğinin yorumlanmasını açıklamıştır.

Faktör sayısı elde edildikten sonra yapılacak son işlem rotasyondur. Direct Oblimin yöntemi ile rotasyon işlemi yapılmıştır. Direct Oblimin faktörlerin kendi aralarında ki ilişki derecesini belirlemeye yönelik olup çıkan delta değeri sıfır ya da negatif işaretli bir değerdir. Sıfır değeri en yüksek ilişkili olan faktörleri vermektedir (Çokluk, Şekercioğlu ve Büyüköztürk, 2016,205). Belirlenen faktörlerin içerisinde yer alan soruları tespit etmek için Desen Matrix (Pattern Matrix) tablosuna bakılmıştır. Desen matrixinde her faktör altında en az 3 tane yüklenme olmalıdır. Bu yüklenmeler en yüksek sayısal değerlere bakılarak belirlenmektedir.

Faktör analizinin uygulanacağı örneklem grubunun yeterliliğinin değerlendirildiği, Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) testi ve analizde elde edilen korelasyon matrisinin birim matrisi olup olmadığının test edildiği Barlett Testi kentlilik bilinci (Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy, .777, approx. chi-square, 1488.659, sig:0,00) ve mahalle kültürü (Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy: .896, approx. chi-square: 1298.299, sig:0,00) ölçeklerinin sonuçlarına göre çıkan değerler matrisin faktör analizi için anlamlı olduğunu göstermektedir.

Faktör analizi sonucu faktör yüklerine bakılarak ve alan yazındaki çalışmalar göz önüne alınarak, hangi değişkenlerin hangi faktörlerin altına gelecekleri belirlenmiş ve her faktöre değerlere uygun isimler verilmiştir.

Tablo 2: Kentlilik Bilinci Bazında Yapılan Faktör analizi: faktörler ve öz değerleri

Açıklanan Toplam Varyans (Öz Değerler)							
	Toplam	Varyans Yüzdesi (%)	Kümülatif %	Toplam	Varyans Yüzdesi (%)	Kümülatif %	Toplam
1	5.633	20.862	20.862	4.555	16.871	16.871	3.163
2	3.346	12.393	33.255	3.228	11.954	28.826	2.816
3	2.308	8.549	41.804	2.006	7.431	36.256	3.323
4	1.896	7.021	48.825	1.262	4.672	40.929	3.773
5	1.412	5.231	54.056				
6	1.173	4.346	58.402				
7	1.119	4.145	62.547				
8	.967	3.583	66.130				
9	.913	3.381	69.512				
10	.812	3.008	72.519				
11	.749	2.774	75.294				
12	.715	2.647	77.940				
13	.687	2.545	80.485				
14	.631	2.338	82.823				
15	.566	2.095	84.917				
16	.546	2.023	86.940				
17	.516	1.912	88.852				
18	.444	1.643	90.495				
19	.405	1.499	91.994				
20	.347	1.285	93.279				
21	.335	1.239	94.519				
22	.324	1.201	95.719				
23	.306	1.132	96.852				
24	.251	.929	97.781				
25	.219	.810	98.591				
26	.210	.779	99.370				
27	.170	.630	100.000				

Tablo 3: Mahalle Bazında Yapılan Faktör analizi: faktörler ve öz değerleri

Total Variance Explained (Öz Değerler)							
	Total	% of Variance	Cumulative %	Total	% of Variance	Cumulative %	Total
1	7.489	46.806	46.806	7.059	44.116	44.116	5.687
2	1.673	10.458	57.264	1.276	7.977	52.093	4.357
3	1.060	6.623	63.887	.659	4.119	56.212	5.214
4	.784	4.899	68.786				
5	.744	4.649	73.435				
6	.645	4.031	77.466				
7	.593	3.704	81.170				
8	.521	3.259	84.429				
9	.449	2.806	87.235				
10	.441	2.759	89.994				
11	.357	2.232	92.226				
12	.349	2.184	94.410				
13	.297	1.854	96.265				
14	.219	1.370	97.635				
15	.218	1.362	98.997				
16	.160	1.003	100.000				

Kentlilik bilinci ve mahalle kültürü analizlerinin öz değerleri tablosunda ilk olarak Eigenvalue değerleri 1.0 ve üzeri olan toplam skorlar kontrol edilmiştir. Analiz sonucunda ilk olarak kentlilik bilinci için 7, mahalle kültürü için 3 faktör elde edilmiştir. Kentlilik bilinci için çıkan sonuçların birbirleri ile anlamsız olduğu düşünüldüğünden bu ifadeler için 4 kez rotasyon işlemi yenilenmiştir. Sonuç olarak 4 faktör elde

edilmiş ve faktörlere isim verilerek sınıflandırılma yapılmıştır. Aynı şekilde mahalle kültürü analizi için elde edilen üç faktörün birbirleri ile anlamlı ifadeler olmasından dolayı bu ifadeler için bir kez daha rotasyon işlemi yenilenmiştir. Sonuç olarak yine üç faktör elde edilmiş ve faktörlere isim verilerek sınıflandırılma yapılmıştır. (Tabachnick ve Fidell, 2012).

2.4. Faktör Analiz Bulgularının Kentlilik Bilinci ve Mahalle Kültürü Bazında Yorumlanması

Faktör analizi sonucu hangi maddenin hangi faktöre girdiğine belirlemek için kullanılan Pattern matrix tablosundaki faktör yüklerine bakılarak ve alan yazındaki çalışmalar göz önüne alınarak her faktöre değerlere uygun isimler verilmiştir. Yamaç birikinti grafiği ile bu faktör yükleri kırılma noktalarının incelenmesi ile doğrulanmıştır.

Tablo 4: Kentlilik Bilinci faktörlerinin isimlendirilmesi

Faktör	Faktör Açıklayıcılık Oranı Varyans %	Faktörün Tanımı
Faktör 1	16.871	Kentli Olma/Kentsel Davranışlar
Faktör 2	11.954	Kente Bağlı Olma/Aidiyet
Faktör 3	7.431	Kentin Güncel Gelişmelerini Takip Etme Ve Kentsel Sosyal/Kültürel Kazanımlar
Faktör 4	4.672	Memleketine Bağlılık

Tablo 5: Mahalle kültürü faktörlerinin isimlendirilmesi

Faktör	Faktör Açıklayıcılık Oranı Varyans %	Faktörün Tanımı
Faktör 1	44.116	Komşuluk İlişkileri
Faktör 2	7.977	Sosyal Ağ
Faktör 3	4.119	Toplumsal Duyarlılık

2.5. Kentlilik Bilinci Faktörlerinin Yüklenmeleri

Faktör 1: Kentli Olma/Kentsel Davranışlar

Kentlilik bilinci aslında yaşadığı kenti sahiplenme duygusu ile başlamaktadır. Birey tıpkı kendi yaşadığı evi nasıl sahipleniyorsa, temiz ve düzenli tutmaya özen gösteriyorsa, yaşadığı kenti de bu şekilde sahiplenmesi kentlilik bilincinin temeli niteliğindedir. Kentsel yaşamın gerekliliklerini yerine getirme, mekana ve kentte yaşayan bireylere karşı gösterilmesi gereken özen ve saygı, kent yaşamı için gerekli olan sorumlulukların farkında olma Faktör 1'de ki değişkenlerde ortaya çıkmaktadır. Bu tip davranışlar kent yaşamında birey için kente karşı yerine getirilmesi gereken görevlerdendir.

Tablo 6: Faktör 1'e yüklenen değişkenler ve faktör yükleri

Değişken	Faktör Yükü
Kentin gerçek sahibi kentte yaşayan herkeştir	0,14
Kentin gerek fiziki gerekse sosyal açıdan gelişmesinde, daha düzenli ve yaşanabilir bir yer olmasında en büyük sorumluluk <u>kentte yaşayanlara</u> aittir.	0,19
Kentin gerek fiziki gerekse sosyal açıdan gelişmesinde, daha düzenli ve yaşanabilir bir yer olmasında en büyük sorumluluk <u>devlete ve belediyeye</u> aittir.	0,21
Kent yaşamı gelenek ve göreneklere verilen değerleri arttırmaktadır.	0,14
Trafik kurallarına uymaya, toplu taşıma araçlarında her zaman yaşlılara, özürülere, hamilelere yer vermeye özen gösteririm.	0,61
Sokağa tükürülmesini, yerlere izmarit atılmasını, apartmanlarda ayakkabıların kapı önünde bırakılmasını yadırgarım.	0,54
Kendimi kentli olarak görüyorum.	0,41

Faktör 2: Kente Bağlı Olma/Aidiyet

Kentlilik bilincinin bir diğer alt boyutu olan aidiyet duygusu bu faktör yükü altında değerlendirilmiştir. Faktör 2’de görüldüğü üzere deneklerin Karaman kentiyle kurdukları duygusal bağ, yaşadıkları kentten memnun olma, çocuklarının geleceğinin bu kentte kurmasını isteme, Karaman’a duyulan özlem, kentten ayrılmayı düşünememe ve kendilerini kente ait hissetme değişkenlerinin bu faktör üzerindeki yükü fazladır.

Tablo 7: Faktör 2’ye yüklenen değişkenler ve faktör yükleri

Değişken	Faktör Yükü
Kentin gerçek sahibi kentte doğup büyüyendir.	0,07
Karaman hiçbir şekilde ayrılmayacağım bir şehirdir.	0,51
Karaman’dan mecbur kalırsam ayrılırım.	0,10
İlk fırsatını bulduğumda Karaman’dan ayrılırım.	0,36
Karaman’da yaşamaktan memnunum.	0,70
Çocuklarımla geleceğimi Karaman’da kurmasını isterim.	0,63
Başka bir yere gittiğimde Karaman’ı özleyorum.	0,42
Kendimi Karamanlı olarak görüyorum.	0,35

Faktör 3: Kentin Güncel Gelişmelerini Takip Etme ve Kentsel Sosyal/Kültürel Kazanımlar

Bireyin sosyal ve kültürel kazanımları kent yaşamının kalitesini değerlendirme ve kentlilik bilinci oluşması açısından oldukça önemlidir. Kentsel gelişmeleri ve gündemi takip etme, yapılan aktivitelere katılım, dernek, vakıf gibi kuruluşlarda yer alma ve bu kuruluşlarda görevler üstlenme bireyler arasındaki sosyal bağ arttıracak, kültür aktarımını kolaylaştıracak ve bireyin yaşam kalitesi ile birlikte yaşadığı mekâna olan bağlılığını ve memnuniyetini de olumlu yönde arttıracaktır.

Tablo 8. Faktör 3’e yüklenen değişkenler ve faktör yükleri

Değişken	Faktör Yükü
Karaman’da bulunan sosyal ve kültürel etkinliklere genellikle katılırım.	0,26
Karaman ile ilgili güncel gelişmeleri takip ederim.	0,53
Karaman ile ilgili güncel gelişmeleri yerel gazetelerden takip ederim.	0,47
Karaman ile ilgili güncel gelişmeleri radyo ve televizyondan takip ederim.	0,43
Karaman ile ilgili güncel gelişmeleri internetten takip ederim	0,51
Karaman ile ilgili dernek, vakıf veya başka herhangi bir kuruluş faaliyetine katılırım.	0,28
Karaman’ın yöresel festivallerini, etkinliklerini takip ederim.	0,43
Karaman tarihini ve coğrafi özelliklerini iyi bilirim.	0,32

Faktör 4: Memleketine Bağlılık

Faktör 4’te Karaman ilinde yaşayan ve memleketleri başka il veya ilçeler olan bireylerin memlekete hangi nedenlerle sıkça gittikleri verilmektedir. Memlekete duyulan özlem ve ihtiyaçların halen memleketlerinden giderilmesi, Karaman’da ki sosyal ilişkilerin, kişisel paylaşımların ve istenen talep karşısında ki eksikliğin göstergesi olarak kabul edilebilir.

Tablo 9. Faktör 4’e yüklenen değişkenler ve faktör yükleri

Değişken	Faktör Yükü
Memleketime sıklıkla giderim.	0,40
Memlekete daha ziyade tanıdık ve akrabaları görmek için giderim.	0,69
Memlekete daha ziyade erzak, eşya v.b. getirmek için giderim.	0,51
Memleketteki tanıdık ve akrabaların düğün, hastalık, cenaze v.b. olaylarına sıklıkla giderim.	0,83

2.6. Mahalle Kültürü Faktörlerinin Yüklenmeleri

Faktör 1: Komşuluk İlişkileri

Komşuluk ben bilincinden, biz bilinci oluşturabilmektir. Bireyin kente kendini ait hissedebilmesinin temelinde, küçük grupların birbirleri ile samimi ve güçlü ilişkiler kurabilmesi, çevresinde yer alan bireylerden memnun olması oldukça önem taşımaktadır. Yaşadıkları mahallede yardımlaşma, komşularla iletişim, komşularını tanıma ve komşularını ziyaret etme değişkenlerinin yer aldığı tablo da, biz bilincine sahip olmayı gerektiren yardımlaşma, birbirleri ile kaynaşarak topluluk hissine sahip olma ve komşuluk ilişkileri, "faktör 1" in bileşenlerini oluşturmaktadır. Faktör 1'e yüklenen değişkenler bu ilişkiyi anlatmak için düzenlenmiştir.

Tablo 1: Faktör 1'e yüklenen değişkenler ve faktör yükleri

Değişken	Faktör Yükü
Mahallenizde yaşayan insanlarla konuşuyor musunuz?	0,63
Ne kadar sıklıkta kapı komşunuzla konuşuyorsunuz	0,61
Ne kadar sıklıkta diğer komşularınızla konuşuyorsunuz	0,70
Ne kadar sıklıkta kapı komşunuzu ziyaret ediyorsunuz	0,51
Ne kadar sıklıkta diğer komşunuzu ziyaret ediyorsunuz	0,65
Komşularınızdan yardım istiyor musunuz?	0,28
Mahalleniz ile kaynaşmış durumda mısınız?	0,51

Faktör 2: Sosyal Ağ

Bireylerin sosyalleştiği ve bu ilişkilerin kurulduğu ilk mekânlar oturdukları mahalleleridir. Kişi sosyal ortam kurmaya, kültürel birikimlerini aktarmaya ve kendini mekâna ait hissetme duygusuna ilk olarak oturduğu mahalleden başlamaktadır. Faktör 2 de yer alan değişkenler bu ilişkinin kurulup kurulmadığını ölçmek için düzenlenmiştir.

Tablo 11: Faktör 2'ye yüklenen değişkenler ve faktör yükleri

Değişken	Faktör Yükü
Mahallenizi ne kadar iyi tanıyorsunuz	0,40
Bu mahallede yaşamaktan memnun musunuz?	0,63
Bu mahallede kendinizi evinizde gibi hissediyor musunuz?	0,76
Kendimi buralı hissediyorum	0,60

Faktör 3: Toplumsal Duyarlılık

Birey yaşadığı mekanın sorgulamasını yaptığında, bulunduğu ortamı güvenli ve huzurlu bulması, birbirleri ile güçlü bir dayanışma ortamı içerisinde olmaları mekana olan aidiyet duygusunu, sorumluluk bilincinin gelişmesi açısından önem taşımaktadır. Faktör 3'e yüklenen değişkenlerde güven olgusunun yüksek değerde olduğu görülmektedir.

Tablo 12: Faktör 3'e yüklenen değişkenler ve faktör yükleri

Değişken	Faktör Yükü
Bu mahalledeki komşuluk ilişkilerini nasıl buluyorsunuz	0,61
Mahallede yaşayanlar arasında güçlü bir dayanışma ortamı içindeler mi?	0,55
Mahallenizde yaşayan bireyler sıkıntıda olan insanlara yardım ederler mi ?	0,38
Burada yaşayan insanlara her zaman güvenebilirim	0,72
Ben buraya bağlandım, burada güven ve huzur buluyorum	0,44

2.7. Doğrulayıcı Faktör Analizi Yüklenmeleri

Bir bakıma keşfedici faktör analizinin bir uzantısı olarak görebileceğimiz DFA analizdeki değişkenlerin hangi faktörlerle ilişkili olduğunu, bu faktörlerin birbirinden bağımsız olup olmadığını ve faktörlerin ortaya çıkan modeli açıklayıp açıklayamadığını sorgulamak için yapılmaktadır (Erkorkmaz Vd., 2013, 211-212).

DFA’da faktör yükleri ile birlikte toplam örneklem için çizilen modelin uyum indeksleri tablosu incelenmektedir. χ^2/df değerine bakıldığında; χ^2/df değeri değerinin ($\chi^2/df < 2$) 2’nin altında olması mükemmel uyumu göstermektedir (Kelloway, 1998., akt: Aytaç ve Öngen, 2012: 17). Uyum iyiliği ölçütleri (model fit) için kullanılan değerler GFI(Goodness-Of-Fit Index), CFI(Comparative Fit Index) ve RMSEA(Root Mean Square Residual) olarak verilmektedir. GFI değeri 0-1 arasında değişmektedir. Bu değer 0.90’nun üzerinde olması iyi bir model göstergesi sayılmaktadır. CFI’da 0-1 arasında değişen değer almaktadır ve değer 1 yaklaştıkça uyum iyiliği artmakta, modelin güçlü bir uyum içinde olduğu söylenebilmektedir. RMSEA değeri 0’a yaklaştıkça modelin uyum iyiliği artmaktadır.

2.7.1. Kentlilik Bilinci ve Mahalle Kültürü Bazında Yapılan Doğrulayıcı Faktör Analizi

Dört boyuttan oluşan kentlilik bilinci çevresel paradigma ölçeğinin ilk boyutunda aidiyet (Kente bağlılık/aidiyet), ikinci boyutunda katılım(Kentin güncel gelişmelerini takip etme ve sosyal, kültürel etkinliklerine katılım) üçüncü boyutunda kentli (kentli olma, kentsel davranışlar) ve dördüncü boyutunu da memleket (memlekete bağlılık) oluşturmaktadır. Bu dört faktör birbirleri ile ilişkili olup, çift yönlü okla bu ilişki gösterilmiştir. Faktörlerin temsil edildiği 27 tane gözlenen değişken 27 tane dikdörtgen şekil ile gösterilmektedir. İlk faktörümüz olan aidiyet üzerindeki faktör yükleri KB1,KB8,KB9, KB10, KB11, KB12, KB13, KB23’tür. İkinci faktör olan katılım üzerindeki faktör yükleri KB14, KB15, KB16, KB17, KB18,KB19, KB20, KB21’dir. Üçüncü faktör kentli üzerindeki faktör yükleri KB2, KB3, KB4, KB5, KB6, KB7, KB22 ve dördüncü faktör memleket üzerindeki faktör yükleri ise KB 24, KB25, KB26, B27’dir. Gözlenen her değişken tek bir faktör yükü ile yüklenmektedir.

Üç boyuttan oluşan mahalle kültürü çevresel paradigma ölçeğinin ilk boyutunda komşuluk (Komşuluk İlişkileri), ikinci boyutunda toplumsal (Toplumsal Duyarlılık) ve üçüncü boyutunda sosyal (sosyal ağ) oluşturmaktadır. Bu üç faktör birbirleri ile ilişkili olup, çift yönlü okla bu ilişki gösterilmiştir. Faktörlerin temsil edildiği 16 tane gözlenen değişken 16 tane dikdörtgen ile şekil 20’de gösterilmektedir. İlk faktörümüz olan komşuluk üzerindeki faktör yükleri MK4, MK5, MK6, MK7, MK8, MK9, MK11’dir. İkinci faktör olan toplumsal üzerindeki faktör yükleri MK3, MK12, MK13, MK15, MK16’dır. Üçüncü faktör sosyal üzerindeki faktör yükleri MK1, MK2, MK10, MK14’tür. Gözlenen her değişken tek bir faktör yükü ile yüklenmektedir.

Tablo 13: Kentlilik Bilinci Bazında Doğrulayıcı faktör analizi için uyum indeksleri

χ^2	df	p	χ^2/df	GFI	CFI	RMSEA
511.60	318	0.000	1.61	0.79	0.85	0.06

$\chi^2/df < 2$ değeri 2’nin altında olduğu için mükemmel bir uyum olduğu söylenebilmektedir. GFI değerinin 0,79 olması kabul edilebilir bir uyumun olduğunu, CFI değerinin 0,85 olması iyi bir uyumun olduğunu ve RMSEA değerinin 0,06 olması iyi bir uyumun olduğunu göstermektedir. Sonuç olarak elde edilen bu uyum indeksleri değerleri modelin iyi bir uyuma sahip olduğunu ortaya koymaktadır.

Tablo 14: Mahalle Kültürü Bazında Doğrulayıcı faktör analizi için uyum indeksleri

χ^2	Df	p	χ^2/df	GFI	CFI	RMSEA
242.90	101	0.000	2.40	0,84	0,89	0,10

χ^2/df değerinin 3’ün altında olması kabul edilebilir bir uyum olduğunu göstermektedir (Aytaç ve Öngen, 2012: 20). GFI değerinin 0,84 olması kabul edilebilir bir uyumun olduğunu, CFI değerinin 0,89 olması iyi bir uyumun olduğunu ve RMSEA değerinin 0,10 olması iyi bir uyumun olduğunu göstermektedir. Sonuç olarak elde edilen bu uyum indeksleri değerleri modelin iyi bir uyuma sahip olduğunu ortaya koymaktadır.

2.8. Kanonik Korelasyon Sonuçlarının Değerlendirilmesi

Çalışmada yer alan hipotez 3 için Kanonik Korelasyon analizlerinin sonuçları irdelenmiştir. Yaptığımız araştırmada kentlilik bilinci alt boyutları ile mahalle kültür alt boyutları arasında ki ilişkinin incelenmesi söz konusudur. Araştırmada yer alan her bir veri setinin ikiden az değişken içermemesi ve kanonik korelasyon analizinin çok değişkenli istatistiksel bir yöntem olmasından dolayı iki veri seti arasındaki ilişkiyi bu analiz yöntemi incelemektedir.

Çalışmada kentlilik bilinci alt boyutları (Kentli Olma, Kente bağlı olma, Kentin Günvel gelişmelerini takip Etme, Memleketine Bağlılık) ve mahalle kültürü alt boyutları (Komşuluk ilişkileri, Sosyal Ağ, Toplumsal Duyarlılık) arasındaki ilişki incelenmiştir. Kanonik korelasyon katsayısı (r_c) .48 olarak tespit edilmiştir. Bu değer kentlilik bilinci alt boyutları ile mahalle kültürü alt boyutları arasında orta düzeyli bir ilişkinin olduğunu göstermektedir. Analizin ilk kanonik değişkeni .61 olarak bulunmuştur. Analizin ikinci kanonik değişkeni .36 olarak tespit edilmiştir. Bu bulgulara göre ilk kanonik değişken mahalle kültürü değişkenlerini %61'ini açıklarken ikinci kanonik değişken kentlilik bilincinin %36'sını açıklamaktadır. Ayrıca mahalle kültürü değişkenleri kentlilik bilinci değişkenlerinin toplam varyansının %14'ünü açıklamaktadır. Kentlilik bilinci değişkenleri ise mahalle kültürü değişkenlerinin %8'ini açıklamaktadır.

İlk kanonik değişkene göre mahalle kültürü değişkenleri ile kentlilik bilinci değişkenleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki kurulmuştur ($\chi^2(12)=42.03, p=.00$). Bu durumda mahalle kültürü oluşması kentlilik bilinci oluşumunu pozitif yönde etkilemektedir. Kanonik Korelasyon sonucuna göre hipotez 3 doğrulanmıştır.

2.9. MANOVA Analizi Sonuçlarının Değerlendirilmesi

Hipotez 1 ve hipotez 2 için MANOVA testi uygulanmıştır. Çok yönlü varyans analizi olan MANOVA testi ile bir veya birden fazla bağımlı ve bağımsız değişkenler arasındaki etkileşim gözlemlenebilmekte ve gruplar arasında karşılaştırma yapılarak farklar ortaya çıkarılabilmektedir (Tabachnick ve Fidell, 2012).

İlk olarak doğum yeri, oturlan yer ve ikamet yılı bağımsız değişkenlerinin kentlilik bilinci oluşumu üzerine etkisi incelenmiştir. Doğum yeri, oturlan yer ve ikamet süresi değişkenleri ile kentlilik bilinci alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir etkileşim bulunamamıştır ($p>.05$). Anlamlı etkileşim olmamasından dolayı tek yönlü karşılaştırmalara bakılmıştır.

Tablo 15: Doğum Yeri Değişkeni Bonfferoni İzleme Testi

	Bağımlı Değişken	F	Sig.	Partial Eta Squared
Doğum_yeri	Kentliolma	.244	.78	.005
	memleket	3.419	.04	.061
	baglilik	2.718	.07	.049
	katılm	.459	.63	.009

Yapılan tek yönlü karşılaştırmaya göre doğum yeri ile memleket değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($F(2,106)=3.42, p<.05$). Bu anlamlı farkı açıklayabilmek için bonfferoni izlem testi incelenmiştir.

Tablo 162. Memleket Değişkeni Bonfferoni İzleme Testi

Edependent Variable	(I) Doğum Yeri	(J) Doğum Yeri	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig. ^D
Mmemleket	Karaman	Karaman İlçe\Köyü	-.244 ^{a,B}	.37	.510
		Diğer	-.854 ^{a,B,*}	.36	.020
	Karaman İlçe\Köyü	Karaman	.244 ^{a,B}	.37	.510
		Diğer	-.611 ^{a,B}	.38	.116
	Diğer	Karaman	.854 ^{a,B,*}	.36	.020
		Karaman İlçe\Köyü	.611 ^{a,B}	.38	.116

Bu durumda doğum yeri Karaman olan bireylerin kentlilik bilinci, doğum yeri Karaman ili dışında olan bireylerden daha yüksek olduğu söylenebilir.

İkinci olarak eğitim durumu ve aylık gelir bağımsız değişkenlerinin kentlilik bilinci üzerine etkisi sorgulanmıştır. eğitim durumu ve aylık gelir değişkenleri ile kentlilik bilinci alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir etkileşim bulunamamıştır ($p>.05$). Anlamlı etkileşim olmamasından dolayı tek yönlü karşılaştırmalara bakılmıştır.

Tablo 173. Aylık Gelir Değişkeni Bonfferoni İzleme Testi

	<i>Bağımlı Değişken</i>	<i>FF</i>	<i>Ssig.</i>	<i>Kısmi Eta Squared</i>
Aylık_Gelir	Kentliolma	763	.13	.073
	Memleket	294	.91	.013
	Bağlılık	2.306	.05	.093
	Katılım	2.417	.04	.097

Aylık gelir ile bağlılık ($F(5,112)=2,31$) ve katılım ($F(5,112)=2,42$) değişkenleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($p<.05$). Bu durumda bireyin gelir seviyesinin yükselmesi ile kente olan bağlılığı ve kentin güncel gelişmelerini takip ederek, kentin sosyal, kültürel aktivitelerine katılımlarının arttığı söylenebilir.

Aynı bağımsız değişkenlerin mahalle kültürü oluşumu üzerine olan etkisi incelenmiştir. İlk olarak doğum yeri, oturulan yer ve ikamet yılı bağımsız değişkenlerinin mahalle kültürü üzerine etkisi incelenmiştir. Doğum yeri, oturulan yer ve ikamet süresi değişkenleri ile mahalle kültürü alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir etkileşim bulunmamıştır ($p>.05$). Anlamlı etkileşim olmamasından dolayı tek yönlü karşılaştırmalara bakılmıştır.

Tablo 184. İkamet Süresi Değişkeni Bonfferoni İzleme Testi

	<i>Bağımlı Değişken</i>	<i>FF</i>	<i>SSig.</i>	<i>PKartial Eta Squared</i>
ikamet_suresi	komsuluk	2.888	.02	.120
	sosyal	6.671	.00	.239
	toplumsal	4.353	.00	.170

Tek yönlü test sonucuna göre ikamet süresi ile komşuluk ($F(5,106)=2,89$), sosyal ($F(5,106)=6,67$) ve toplumsal ($F(5,106)=4,36$) değişkenleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($p<.05$). Bu fark doğrultusunda komşuluk ilişkileri, sosyal ağ ve toplumsal duyarlılık alt boyutlarını değerlendirebilmek adına bonfferroni izleme testi incelenmiştir.

Komşuluk değişkeninin bonfferroni izleme testine göre mahallelerinde 20 yıl ve üzeri yaşayan bireylerin komşuluk ilişkileri 16-20 yıl, 1-5 yıl arası ve 1 yıldan az sürede mahallelerinde yaşayan bireylerden istatistiksel olarak daha yüksek çıkmıştır. Mahallelerinde 11-15 yıl arası yaşayan bireylerin komşuluk ilişkileri 16-20 yıl arası, 1-5 yıl arası ve 1 yıldan az sürede mahallelerinde yaşayan bireylerden istatistiksel olarak daha yüksek çıkmıştır. Bu durumda mahallede oturan bireylerin, buldukları mahallelerinde ikamet sürelerinin artması komşuluk ilişkilerini pozitif yönde etkilemektedir.

Sosyal ağ değişkeninin bonfferroni izleme testine göre mahallelerinde 20 yıl ve üzeri yaşayan bireylerin birbirleri ile sosyal ağları 16-20 yıl, 6-10 yıl, 1-5 yıl arası ve 1 yıldan az sürede mahallelerinde yaşayan bireylerden istatistiksel olarak daha yüksek çıkmıştır. Mahallelerinde 11-15 yıl arası yaşayan bireylerin sosyal ağları 16-20 yıl arası, 1-5 yıl arası ve 1 yıldan az sürede mahallelerinde yaşayan bireylerden istatistiksel olarak daha yüksek çıkmıştır. Bu durumda mahallerinde oturan bireylerin ikamet süreleri arttıkça sosyal ağlarının da arttığı söylenebilir.

Toplumsal duyarlılık değişkeninin bonfferroni izleme testine göre mahallelerinde 20 yıl ve üzeri yaşayan bireylerin toplumsal duyarlılıkları 16-20 yıl, 1-5 yıl arası ve 1 yıldan az sürede mahallelerinde yaşayan bireylerden istatistiksel olarak daha yüksek çıkmıştır. Mahallelerinde 11-15 yıl arası yaşayan bireylerin toplumsal duyarlılıkları 16-20 yıl arası, 1-5 yıl arası ve 1 yıldan az sürede mahallelerinde yaşayan bireylerden istatistiksel olarak daha yüksek çıkmıştır. Bu durumda mahallerinde oturan bireylerin ikamet süreleri arttıkça toplumsal duyarlılıklarının da arttığı söylenebilir.

Eğitim durumu ve aylık gelir bağımsız değişkenlerinin mahalle kültürü üzerine etkisi incelenmiş olup, eğitim durumu ve aylık gelir değişkenleri ile mahalle kültürü alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu sonucu çıkmıştır. Bu durumda bireyin eğitim seviyesi ile birlikte gelir seviyesinin artması, mahalle kültürünün oluşmasını pozitif yönde etkilediği söylenebilir.

3. Sonuç

Nüfusun artması, kırdan kente göçün devam etmesi, kentlerin ekonomik topluluklar haline dönüşmesine neden olmaktadır. Günümüzde kentleşme hem akademik alanda hem de siyasi alanda bir

sorun olarak algılanmakta olup, bu sorunların çözülmesi için değerlendirmeler yapılmaktadır. Burada ki en temel amaç bakıldığında insanların özgürlüklerini kısıtlamadan kentleri daha yaşanabilir mekânlar haline dönüştürmek, bireylerin yaşadıkları mekânlarını, evlerini sadece kişisel ihtiyaçlarını gidermek için kullanmanın ötesine geçirebilmektir.

Kentlerin daha yaşanabilir kılmak, insanların daha huzurlu, daha mutlu bireyler haline dönüştürebilmek, kendilerini buldukları ortama ait hissedebilmek adına yapılan araştırmalar neticesinde kentlilik bilinci kavramı üzerinde durulmakta ve bireylerde oluşturulabilecek bu bilinç ile kentlerdeki kimlik kargaşası ve aidiyet sorununun çözülebileceğine inanılmaktadır. Çalışmamızda kentlilik bilinci oluşturabilmenin temelini mahalle kültürünün oluşturulmasında başlaması gerekliliği öngörülmektedir. Birey öncelikle mahallede yaşamakta ve her ihtiyacını yaşadığı mahallede çözmektedir. Dolayısıyla kendisini mahallesine ait hissedilen, sosyal ve toplumsal olarak kendisini mahallesinde kanıtlayabilen bireylerde kentlilik bilinci oluşturulabilecek düşüncesi ile araştırma yapılmıştır.

Araştırmada Karaman'da yaşayan bireylerin mahalle kültürü oluşmasına yönelik bileşenlere ilişkin algıları ortaya konularak ve bu algılardan yararlanılarak tespit edilen boyutların kentlilik bilinci oluşumu üzerindeki etkileri incelenmektedir.

Yapılan analiz sonucunda kentlilik bilinci alt boyutları ile mahalle kültürü alt boyutları arasında orta düzeyli bir ilişkinin olduğu görülmektedir. Mahalle kültürü değişkenleri ile kentlilik bilinci değişkenleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki kurulmuştur. Bu analiz sonucuna göre mahalle kültürünün oluşması kentlilik bilinci oluşmasını etkilemektedir.

Eğitim durumu ve aylık gelir değişkenleri ile kentlilik bilinci alt boyutları arasında yapılan MANOVA analizi sonucuna göre, istatistiksel olarak anlamlı bir etkileşim bulunamamıştır. Bunun sonucunda yapılan ANOVA analizine göre; bireylerin gelir düzeyinin kentlilik bilinci alt boyutlarından kente olan bağlılık, aidiyet duygusunu ve kentle ilgili gelişmelere katılımı pozitif yönde etkilediği görülmektedir. Bireyin gelir durumu arttıkça kente olan bağlılığının, aidiyet duygusunun arttığı belirlenmiştir. Bireyin gelirinin artmasıyla, kent ile ilgili gelişmeleri takip ettiği ve etkinliklerine katılımının da arttığı görülmektedir.

Analiz sonuçlarına göre çıkan bulgular **H1**, **H2** hipotezlerinin **ret** edildiğini ve **H3** hipotezinin **kabul** edildiğini göstermektedir. "Kentlilik bilinci düzeyi açısından mahalleler arasında fark vardır" olarak belirlediğimiz H1 için yapmış olduğumuz analizimizde, oturlan yerler açısından fark olmadığı, yani modern mahalle ile geleneksel mahalle arasındaki kentlilik bilinci oluşma düzeylerinin birbirlerine benzerlik gösterdiği söylenebilir. "Mahalle Kültürü açısından mahalleler arasında fark vardır" olarak belirlediğimiz H2 için yapmış olduğumuz analizimizde, oturlan yerler açısından fark olmadığı, yani modern mahalle ile geleneksel mahalle arasındaki mahalle kültürü oluşması için belirlenen alt boyutlarının oluşma düzeylerinin birbirlerine benzerlik gösterdiği söylenebilir. Mahalle kültürünün oluşmasındaki en önemli etkenin ikamet süresi olduğu görülmektedir. "Mahalle Kültürünün Kentlilik Bilinci oluşması üzerinde etkisi vardır" şeklindeki H3 için Kanonik Korelasyon analizi yapılmış olup, elde edilen bulgulara göre mahalle kültürünün kentlilik bilincini pozitif yönde ve %14 düzeyinde etkilediği tespit edilmiştir.

Aynı zamanda mahalle kültürü oluşumunda yeni yerleşim yerleri sayılan TOKİ konutları tarafından oluşturulan mahalleler ile çok daha eski yerleşim yerleri olarak görülen ve literatürde geleneksel mahalle olarak ele alınan mahallelerde yapılan değerlendirmelere göre Karaman'da mekân fark etmeksizin mahalle kültürünün olduğu, komşuluk ilişkilerinin sürdürüldüğü, sosyal ve toplumsal duyarlılığın olduğu görülmektedir. Mahalle kültürünün oluşması kentlilik bilinci oluşmasını tetiklemekte ve Karaman'da yaşayan bireylerde kentlilik bilinci olduğu aynı zamanda söylenebilmektedir.

KAYNAKÇA

- Acungil, Y. (2012). *Kentleşme Sürecinde Tokat'ta Kentlilik Bilinci*. Gazi Osman Paşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi .
- Altun, D. A. (2010). Kapalı Konut Siteleri ve "Mahalle" Kavramı. *İdeal Kent Kent Araştırmaları Dergisi*, 2, 216-244.
- Alver, K. (2013). *Mahalle Mahalleinin Toplumsal ve Mekansal Portresi*. Birinci Baskı, Ankara: Hece Yayınları.
- Alver, K. (2010). Mahalle: Mekan ve Hayatın Esrarlı Birlikteliği. *İdeal Kent Kent Araştırmaları Dergisi*, 2, 116-139.
- Aslanoğlu, R. A. (2000). *Kent, Kimlik ve Küreselleşme*. 2. Baskı, Bursa: Ezgi Kitapevi.
- Aytaç, M., ve Öngen, B. (2012). Doğrulamalı faktör analizi ile yeni çevresel paradigma ölçeğinin yapı geçerliliğinin incelenmesi. *İstatistikçiler Dergisi*, 5, 14-22.
- Bergen, L. (2010). Medeniyetin Cüzü: Mahalle. *İdeal Kent Kent Araştırmaları Dergisi*, 2, 140-168.
- Biol, G. (2008). Kentlilik Bilinci ve Balıkesir'den Yarım Asırlık Bir Örnek: Yeni Çarşı Deneyimi. *Ege Mimarlık Dergisi*, 2 (65), 28-31.
- Bookchin, M. (1999). *Kentsiz Kentleşme*. 1. Baskı, (Çevirmen, B. Özyalçın) İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Büyüköztürk, Ş. (2002). Faktör Analizi: Temel Kavramlar ve Ölçek Geliştirmede Kullanımı. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 32, 470-483.

- Çokluk, Ö., Şekercioğlu, G., ve Büyüköztürk, Ş. (2016). *Sosyal Bilimler İçin Çok Değişkenli İstatistik SPSS ve LISREL Uygulamaları*. 4.Baskı, Ankara: Pegem Akademi.
- Erkorkmaz, Ü., Etikan, İ., Demir, O., Özdamar, K., ve Sanisoğlu, S. (2013). *Doğrulamalı Faktör Analizi ve Uyum İndeksleri*. XIII. Ulusal Biyoistatistik Kongresi. 33 (1), s. 210-223. Ankara: Türkiye Klinikleri J Med Sci.
- Geray, C. (1995). Habitat II Yaklaşırken: Kent Yönetimi İçin Yeni Yaklaşımlar ve Komşuluk (Mahalle) Biriminin Önemi. *Çağdaş Yerel Yönetimler*, 4 (6), 27-38.
- Gürbüz, S., ve Şahin, F. (2016). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri*. 3 Baskı, Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Hair, J. F. J. F. (1979). *Multivariate data analysis: with readings*. (No. 04; QA278, H357.).
- Karadağ, A., ve Koçman, A. (2009). *İzmirlilik Bilinci Üzerine Bir Alan Araştırması*. *İzmirli Olmak Sempozyum Bildirileri*, 200-226, İzmir: İBB Ahmet Pirifltina Kent Arflivi ve Müzesi.
- Karagöz, Y., ve Kösterelioğlu, İ. (2008). İletişim Becerileri Değerlendirme Ölçeğinin Faktör Analizi Metodu İle Geliştirilmesi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 21, 81-98.
- Kaya, M. F. (2013). Sürdürülebilir Kalkınmaya Yönelik Tutum Ölçeği Geliştirme Çalışması. *Marmara Coğrafya Dergisi*, 28, 175-193.
- Kentleşme Şurası, T. B. (2009). *Kentlilik Bilinci, Kültür Ve Eğitim Komisyonu*. Ankara: Bayındırlık ve İskân Bakanlığı.
- Keskin, E. B., Sağocak, M., ve Vural Arslan, T. (2015). Kentlilik Bilinci Çalışmaları İçin Bir Model Önerisi: Bursa'da Kentlilik Bilinci Araştırması. *PARADOKS Ekonomi, Sosyoloji ve Politika Dergisi*, 11 (1), 21-43.
- Kılıç, T., ve Hardal, S. (2014). Kentsel dönüşümün sosyal ve mekansal yansımalarına bir örnek: Sarıgöl Mahallesi (Gaziosmanpaşa-İstanbul). *Türk Coğrafya Dergisi*, 62, 1-7.
- Laborit, H. (1990). *İnsan ve Kent*. Türkçe 1. Baskı, (Çevirmen, B. Onaran) İstanbul: Payel Yayınevi.
- Mutlu, A., ve Özyayın, Ö. (2011, Aralık). *Metropol Kent Samsun'da Kentlilik Bilinci*. Samsun: Proje No: TR83/2011/DFD/007.
- Özkiraz, A., Arslanel, M., ve Acungil, Y. (2013). *Yerel Kalkınma Saiki Olarak Kentlilik Bilinci*. B. Özer, & G. Şeker içinde, *Yerel ve Bölgesel Kalkınma: Küresel ve Yerel Bakış Açuları*, 223-248, Manisa: Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Solak, S. G. (2014). *Mekan- Kimlik Etkileşimi ve Kentsel Mekandaki Tezahürleri*. Ankara: Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi Anabilim Dalı Doktora Tezi.
- Şahin, K., ve Anık, M. (2016). Göç, Kentleşme Ve Kentlilik Bilinci: Kırıkkale Örneği. *ZfWT*, 8, 151-172.
- Tabachnick, B. G., ve Fidell, L. S. (2012). *Using Multivariate Statistics 6th edition* Pearson Education. <https://books.google.com.tr/books?id=ucj1ygAACAAJ&dq=Using+Multivariate>.
- Weber, M. (2003). *Şehir Modern Kentin Oluşumu*. 4. Baskı, İstanbul: Bakış Yayınları.
- Yetim, P. D. (2014). *Sosyoloji ve Spor*. 6. Baskı, Ankara: Berikan Yayınevi.
- Türk Dil Kurumu Güncel Türkçe Sözlük*
http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.58ae9d6411f2f4.87763155 Erişim Tarihi: 30 Eylül 2016